EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.4.2026
COM(2026) 158 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o delovanju ureditve inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev (2022–2024) na podlagi člena 6(3) Uredbe Sveta (EU, Euratom) 2021/768 z dne 30. aprila 2021 o določitvi izvedbenih ukrepov za sistem virov lastnih sredstev Evropske unije

POVZETEK

Komisija vsaka tri leta Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o delovanju ureditve inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev. To poročilo vsebuje podrobne informacije o inšpekcijskih dejavnostih, izvedenih med letoma 2022 in 2024.

Komisija je med letoma 2022 in 2024 nadaljevala izvajanje ukrepov proti ***lažno prenizko ovrednotenemu uvozu tekstila in obutve iz Ljudske republike Kitajske*** *v Združeno kraljestvo in države članice. Komisija je leta 2018 začela postopek za ugotavljanje kršitev zoper Združeno kraljestvo, v katerem je Sodišče Evropske unije leta 2022 razsodilo v korist Komisije (C-213/19). Na podlagi te prelomne sodbe je Komisija leta 2023 v proračun EU prispevala skoraj 3 milijarde EUR dodatnih tradicionalnih lastnih sredstev in obresti. Zaradi pravnih pojasnil Sodišča in izvršilnih ukrepov Komisije so države članice znatno izboljšale svoje strategije kontrol na tem področju. Komisija zdaj v sodelovanju z zadevnimi državami članicami zaključuje nerešene primere prenizkega vrednotenja, kar vključuje določitev končnih zneskov povezanih izgub tradicionalnih lastnih sredstev in obresti.*

V povezavi z izstopom Združenega kraljestva iz EU 1. januarja 2021 Komisija še naprej zagotavlja izplačilo neporavnanih zneskov tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih Združeno kraljestvo dolguje v skladu s sporazumom o izstopu.

Komisija je med letoma 2022 in 2024 tudi okrepila svoje ciljne ad hoc *ukrepe za zaščito proračuna EU na podlagi ugotovitev inšpekcijskih pregledov, na primer z revizijo dokumentacije uvoza* ***sončnih panelov in celic****, deklariranih kot izdelki s poreklom iz Malezije in Tajvana v vseh državah članicah. Zato so države članice do 31. decembra 2024 proračunu EU dale na razpolago 376,8 milijona EUR dodatnih tradicionalnih lastnih sredstev v zvezi s tem blagom.*

Poleg tega so načrtovane letne inšpekcijske dejavnosti vključevale teme, kot so: ***(i) upravljanja računa A in računa B, (ii) e-trgovanje, (iii) postopek posebne rabe*** *ter* ***(iv) protidampinške in izravnalne dajatve.***

Nazadnje poročilo zajema druge redne dejavnosti, ki se izvajajo za zaščito finančnih interesov EU: (i) nadaljnje ukrepe v zvezi s predhodnimi ugotovitvami Evropskega računskega sodišča, (ii) pregled neizterljivih pravic, ki so jih države članice odpisale, (iii) nadaljnje ukrepanje v zvezi z zneski, ki so dani na razpolago prostovoljno, (iv) obravnavo napak držav članic, (v) upravljanje podatkovne zbirke v zvezi z goljufijami in nepravilnostmi in (vi) pomoč državam kandidatkam.

1. UVOD

Med letoma 2022 in 2024 je bilo proračunu EU danih na razpolago[1] več kot **68 milijard EUR** (neto) tradicionalnih lastnih sredstev z letnim povprečjem približno 22,7 milijarde EUR.

Inšpekcijski pregledi tradicionalnih lastnih sredstev temeljijo na Uredbi Sveta (EU, Euratom) 2021/768 z dne 30. aprila 2021[2].

Komisija vsaka tri leta[3] Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o delovanju ureditve inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev.

V tem poročilu je opisano in analizirano delovanje sistema inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev med letoma 2022 in 2024[4]. Poročilo vsebuje tudi opis inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih je v tem obdobju opravila Komisija, in zajema druge dejavnosti, katerih cilj je zaščititi finančne interese EU, vključno z:

- inšpekcijskimi pregledi na kraju samem ter ciljnimi revizijami dokumentacije, ki jih je Komisija opravila v državah članicah, in z njimi povezanim nadaljnjim ukrepanjem,
- nadaljnjim ukrepanjem na podlagi predhodnih ugotovitev Evropskega računskega sodišča,
- pregledom neizterljivih pravic, ki so jih države članice odpisale,
- obravnavo napak držav članic, katerih posledica so izgube tradicionalnih lastnih sredstev,
- upravljanjem podatkovne zbirke za poročanje držav članic o goljufijah in nepravilnostih, ki vplivajo na tradicionalna lastna sredstva (OWNRES),
- pomočjo državam kandidatkam za članstvo v EU (poglavje 33),
- prispevki k spremembi uredbe o dajanju lastnih sredstev na razpolago[5].

Zgoraj navedene dejavnosti izvaja majhna ekipa 18 zaposlenih, ki zagotavljajo, da se tradicionalna lastna sredstva zbirajo pravočasno in da države članice pravilno uporabljajo pravne določbe. Ekipa zagotavlja tudi smernice nacionalnim organom: (i) med inšpekcijskimi pregledi, (ii) med polletnimi zasedanji Svetovalnega odbora za lastna sredstva (ACOR) ali (iii) na *ad hoc* podlagi.

---

[1] Carinske dajatve na proizvode, ki se uvažajo iz tretjih držav, in prelevmani na sladkor.

[2] Uredba Sveta (EU, Euratom) 2021/768 z dne 30. aprila 2021 o določitvi izvedbenih ukrepov za sistem virov lastnih sredstev Evropske unije ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 608/2014, UL L 165, 11.5.2021, str. 1.

[3] V skladu s členom 6(3) Uredbe (EU) 2021/768.

[4] Poročilo je osredotočeno na preverjanja, ki sta jih opravili instituciji EU (Komisija in Računsko sodišče). Ne vključuje pa preverjanj, ki so jih opravile države članice in katerih podrobni rezultati so objavljeni v letnem poročilu, pripravljenem na podlagi člena 325 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

[5] Uredba Sveta (EU, Euratom) št. 609/2014 z dne 26. maja 2014 o načinih in postopkih za dajanje tradicionalnih lastnih sredstev ter lastnih sredstev iz naslovov DDV in BND na razpolago ter ukrepih za zagotavljanje denarnih sredstev (prenovitev), UL L 168, 7.6.2014, str. 39. Ta uredba je znana kot „uredba o dajanju lastnih sredstev na razpolago“.

2. INŠPEKCIJSKI PREGLEDI TRADICIONALNIH LASTNIH SREDSTEV: OKVIR IN METODOLOGIJA

2.1 Regulativni in operativni okvir za tradicionalna lastna sredstva

Države članice so po pravu EU dolžne zbirati tradicionalna lastna sredstva. Carinske dajatve, ki so jih same določile in pobrale, morajo dati na razpolago[6] proračunu EU. V obdobju poročanja so države članice kot nadomestilo za stroške pobiranja še naprej uporabljale 25-odstotno pavšalno stopnjo za vse določene zneske tradicionalnih lastnih sredstev[7], ne glede na dejansko nastale stroške. To pomeni, da Komisija prejme le 75 % pobranih carinskih dajatev, države članice pa 25 % zadržijo kot nadomestilo za stroške pobiranja. Države članice morajo izvajati tudi carinsko kontrolo in o ugotovitvah te kontrole poročati Komisiji.

Kljub temu Komisija ohranja znatna pooblastila za inšpekcijske preglede v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi. V okviru tega so inšpekcijski pregledi na kraju samem pomembno orodje za nadzor sistema zbiranja tradicionalnih lastnih sredstev, saj Komisiji omogočajo izvajanje več vrst preverjanj[8] carinskih računov, postopkov in dokumentov držav članic.

Komisija se mora odzvati tudi na: (i) opažanja Računskega sodišča v njegovem letnem poročilu, (ii) posebna poročila ali predhodne ugotovitve ter (iii) opažanja in priporočila, ki jih Evropski parlament poda v postopku razrešnice v zvezi z izvrševanjem proračuna.

Inšpekcijske dejavnosti Komisije imajo tri glavne cilje, ki so predstavljeni v spodnjih treh alineah.

- Prvi cilj je ohraniti enake konkurenčne pogoje med državami članicami, ne glede na to, kje v EU je blago carinjeno, da se prepreči izkrivljanje konkurence.

- Drugi cilj je zagotoviti, da se carinske dajatve določijo in izterjajo pravočasno. Komisija mora biti prepričana, da države članice izpolnjujejo svoje odgovornosti za zbiranje in dajanje ustreznih tradicionalnih lastnih sredstev na razpolago. Komisija preveri ukrepe držav članic v zvezi z izterjavo tradicionalnih lastnih sredstev, vključno s pravočasnim obvestilom o carinskem dolgu in potrebnimi postopki izterjave.

- Tretji cilj je obvestiti proračunski organ (Evropski parlament in Svet Evropske unije) in posledično pridobiti potrditev o izpolnitvi njegovih nalog. Komisija na podlagi

[6] Izraz „dati na razpolago“ pomeni, da države članice vplačujejo v proračun EU.

[7] Z leti se je ta odstotek spremenil z 10 % za zneske, dane na razpolago pred 28. februarjem 2001, na 25 % za zneske, dane na razpolago med 1. marcem 2001 in 28. februarjem 2014, ter na 20 % za zneske, dane na razpolago med 1. marcem 2014 in 28. februarjem 2021. Za zneske, dane na razpolago po 1. marcu 2021, se uporablja 25 %.

[8] **Preverjanja postopkov**: preverjanja določb držav članic v zvezi s sistemom zbiranja tradicionalnih lastnih sredstev. **Preverjanje dokumentov**: analiza računovodskih izkazov ter vseh vrst računovodskih dokumentov in datotek držav članic, vključno z njihovimi poročili o neizterljivih pravicah. **Inšpekcijski pregledi na kraju samem, revizije dokumentacije**: preverjanja skladnosti nacionalnih sistemov in temeljnih dokumentov z zakonodajo EU z računovodskega in carinskega vidika. Ti inšpekcijski pregledi se opravljajo skupaj z zadevnimi državami članicami.

ugotovitev inšpekcijskih pregledov oceni uspešnost in skrbnost držav članic pri določanju in pobiranju carinskih dajatev ter dajanju ustreznih tradicionalnih lastnih sredstev na razpolago. Komisija zahteva sprejetje ukrepov za odpravo morebitnih pomanjkljivosti, da lahko na koncu proračunskemu organu predloži poročilo.

Inšpekcijski pregledi prav tako pomagajo zagotoviti učinkovito delovanje carinske unije, zaščito proizvajalcev EU in enotno uporabo pravil EU. Pomagajo tudi odpraviti vrzeli, ki goljufom omogočajo zlorabo sistema ali izogibanje plačilu ustreznih dajatev.

Ugotovitve inšpekcijskih pregledov zagotavljajo pomembne vhodne podatke za politiko prihodkov Generalnega direktorata za proračun, kar zadeva regulativni okvir sedanjih in morebitnih prihodnjih lastnih sredstev. Te ugotovitve se posredujejo tudi drugim službam Komisije (npr. GD za obdavčenje in carinsko unijo[9], GD za trgovino[10] in uradu OLAF[11]), da lahko ugotovljene pomanjkljivosti obravnavajo na ravni politik.

Sedanji sklep o virih lastnih sredstev[12] in Uredba (EU, Euratom) 2021/768 o določitvi izvedbenih ukrepov se uporabljata od 1. januarja 2021. Poleg tega je za stalen razvoj olajševanja trgovine in ukrepov za poenostavitev potrebno redno prilagajanje preverjanja tradicionalnih lastnih sredstev, ki ga izvajajo Komisija in države članice.

2.2 Cilji in metodologija za inšpekcijske preglede tradicionalnih lastnih sredstev na kraju samem in na daljavo

Glavni cilj preverjanja tradicionalnih lastnih sredstev je zagotoviti, da so postopki, ki se uporabljajo v državah članicah, skladni z ustrezno zakonodajo EU in da so pri vsakem carinjenju blaga finančni interesi EU ustrezno zaščiteni. Vsako leto se inšpekcijski pregledi osredotočajo na posebne carinske in računovodske teme. To prispeva k uskladitvi in izboljšanju postopkov, vzpostavljenih v državah članicah, da bi se finančni interesi EU dosledno ščitili.

Inšpekcijski pregledi Komisije na kraju samem se načrtujejo v okviru letnega inšpekcijskega programa, ki temelji na analizi tveganja in vsebuje teme, ki jih je treba preveriti v državah članicah. Ti inšpekcijski pregledi se izvedejo v skladu s standardiziranimi postopki in vključujejo uporabo prilagojenih revizijskih orodij, ki jih je razvil GD za proračun za boljšo primerljivost rezultatov inšpekcijskih pregledov.

Teme inšpekcijskih pregledov se določijo na podlagi predlogov držav članic ali služb Komisije (npr. GD za proračun, GD za obdavčenje in carinsko unijo, urad OLAF). Sodelovanje med službami Komisije se nadaljuje v fazi razvoja revizijskih orodij in na podlagi ureditve, po kateri se druge službe Komisije med inšpekcijskimi pregledi pridružijo GD za proračun. Poleg tega se opravi sistematično posvetovanje z GD za obdavčenje in carinsko unijo, uradom OLAF in Pravno službo, ki predložijo pripombe, preden se poročila o inšpekcijskih pregledih predstavijo

[9] Generalni direktorat za obdavčenje in carinsko unijo.
[10] Generalni direktorat za trgovino in gospodarsko varnost.
[11] Evropski urad za boj proti goljufijam.
[12] Sklep Sveta (EU, Euratom) 2020/2053 z dne 14. decembra 2020 o sistemu virov lastnih sredstev Evropske unije in razveljavitvi Sklepa 2014/335/EU, Euratom, UL L 424, 15.12.2020, str. 1.

Svetovalnemu odboru za lastna sredstva. S takim pristopom se zagotavljata doslednost v vseh službah Komisije in enako obravnavanje vseh držav članic.

Komisija od leta 2020 po potrebi izvaja dodatne *ad hoc* inšpekcijske preglede in revizije dokumentacije na področjih, na katerih so bila ugotovljena posebna tveganja. Te ciljne revizije dokumentacije se večinoma izvajajo na daljavo (npr. sončni paneli, strategija kontrol za blago, povezano s COVID-19, za katero velja oprostitev carin).

3. INŠPEKCIJSKI PREGLEDI TRADICIONALNIH LASTNIH SREDSTEV, KI JIH JE KOMISIJA OPRAVILA V OBDOBJU 2022–2024

Komisija je v obdobju 2022–2024 v skladu s členom 2 Uredbe (EU, Euratom) 2021/768 opravila **56 inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev**, na podlagi katerih je bilo sprejetih 161 ugotovitev. Preglednica 1 zagotavlja pregled inšpekcijskih dejavnosti po državah članicah v zadevnem obdobju.

Od 161 ugotovitev so vsaj 103 (64 %) imele neposredne finančne posledice (tj. države članice so morale dati na razpolago dodatna tradicionalna lastna sredstva), 21 (13 %) pa jih je imelo regulativni učinek.

Inšpekcijski pregledi so bili osredotočeni na računovodske in carinske zadeve.

Preglednica 1. Pregled inšpekcijskih dejavnosti v obdobju 2022–2024

DČ	Računa A in B			Protidampinške dajatve / izravnalne dajatve[13]		E-trgovanje	Posebna raba
	2022	2023	2024	2022	2024	2022	2023
AT					X		X
BE			X	X		X	X
BG			X	X			X
HR					X		
CY					X		
CZ				X			X
DK					X		
EE							X
FI					X		X
FR			X				X
DE			X			X	X
EL	X		X				X
HU					X	X	X
IE			X	X			X
IT			X			X	
LV					X		
LT					X		

[13] Strategija kontrol za protidampinške in izravnalne dajatve.

LU							X
MT				X			X
NL		X	X			X	X
PL			X				
PT				X			X
RO			X	X			
SK				X			
SI							X
ES			X			X	
SE			X	X			X
UK		X	X				
Skupaj	**1**	**2**	**13**	**9**	**8**	**6**	**17**

3.1 Računovodske zadeve

V obdobju 2022–2024 so bila v vseh državah članicah in Združenem kraljestvu opravljena preverjanja **zanesljivosti računov A in B**[14] **ter povezanih izkazov**. Ugotovljeno je bilo, da so postopki za pripravo teh izkazov na splošno skladni z zakonodajo EU in da zagotavljajo zaščito finančnih interesov EU. Ugotovitve, ki jih je Komisija sporočila na podlagi teh inšpekcijskih pregledov, se nanašajo med drugim na: (i) pozno določitev carinskih dolgov in obvestilo o njih, (ii) nezagotovitev zneskov proračunu EU ali nepravočasno zagotovitev teh zneskov, (iii) pomanjkljivosti pri izterjavi carinskih dolgov, (iv) nepravilne vknjižbe na oba računa/dvige z njiju, (v) pomanjkljivosti v postopkih odpisa, (vi) nedoslednosti med računoma ter (vii) pozne dvige z računa B.

Upravljanje računa A in računa B je bilo v vseh državah članicah preverjeno kot druga tema inšpekcijskega pregleda poleg glavne carinske teme. Inšpekcijski pregledi, opravljeni v obdobju 2022–2024, so potrdili, da je bila večina napak na računu A in računu B enkratnih, medtem ko so bile sistematične napake izjema. Zadevne države članice so sprejele finančne posledice, ki so izhajale iz ugotovitev Komisije.

Splošno stanje se je med letoma 2022 in 2024 v primerjavi s prejšnjim obdobjem poročanja izboljšalo, ker je Komisija pri inšpekcijskih pregledih upoštevala te teme in ker so države članice dodatno izboljšale elektronske računovodske sisteme, ki zmanjšujejo tveganje napak, povezanih z ročnimi popravki podatkov, ki jih opravijo nacionalni organi. Vendar si morajo države članice še naprej močno prizadevati za zagotovitev skrbnega upravljanja računov A in B ter zagotoviti vse potrebne informacije, da se zagotovijo popolni, jasni in pregledni izkazi.

[14] Države članice vknjižijo tradicionalna lastna sredstva na enega od dveh računov:
– **navadni račun** (A) za določene izterjane ali zajamčene zneske (ti zneski se vplačajo v proračun EU),
– **ločeni račun** (B) za določene neizterjane zneske ali zajamčene zneske, ki se izpodbijajo. Tradicionalna lastna sredstva, ki ustrezajo **neizterljivim** carinskim dajatvam, se po določenem obdobju dvignejo z ločenega računa. Take zneske tradicionalnih lastnih sredstev je treba dati na razpolago (plačati) Komisiji istočasno, razen če jih ni mogoče izterjati iz razlogov, ki jih ni mogoče pripisati državi članici (glej tudi točko 5.1 v nadaljevanju).

Leta 2022 je bil račun B v vseh državah članicah preverjen z **namenskimi revizijami dokumentacije**. Med temi revizijami se je Komisija posvetila odprtim primerom v zvezi z računom B in učinkovito podpirala države članice pri ciljnem čiščenju njihovih računov B.

Poleg tega so države članice v obdobju 2022–2024 sprejele dodatne ukrepe, med drugim z: (i) ocenjevanjem lastne finančne odgovornosti, (ii) prostovoljnim dajanjem zneskov na razpolago, kadar je to ustrezno, in (iii) sporočanjem zneskov Komisiji z uporabo priloge k računu A.

Skratka, čeprav je Komisija med inšpekcijskimi pregledi ugotovila nekaj pomanjkljivosti, se je splošno delovanje sistemov računov A in B zaradi njenega inšpekcijskega dela na področju tradicionalnih lastnih sredstev izboljšalo, to pa je privedlo do boljše zaščite finančnih interesov EU.

3.2 Carinske zadeve v obdobju 2022–2024

Carinske teme, izbrane za inšpekcijske preglede, se iz leta v leto spreminjajo, pri tem pa se posebna pozornost namenja vprašanjem, povezanim z največjim tveganjem za finančne interese Evropske unije.

V obravnavanem triletnem obdobju so bili inšpekcijski pregledi osredotočeni na naslednje teme:

- strategija kontrol za protidampinške in izravnalne dajatve (2022 in 2024),
- strategija kontrol za e-trgovanje in pošiljke male vrednosti (2022),
- strategija kontrol za posebno rabo (2023).

V letih 2022 in 2024 je bila **strategija kontrol za protidampinške in izravnalne dajatve** preverjena v 17 državah članicah[15]. Komisija je sisteme kontrol ocenila kot delno ali na splošno zadovoljive. Glavne pomanjkljivosti so se nanašale na: (i) neizvajanje ali pozno izvajanje profilov tveganja, (ii) nedosledna preverjanja, (iii) pozno določitev dokončnih protidampinških dajatev in njihovo pozno dajanje na razpolago (vključno s knjiženjem začasnih protidampinških/izravnalnih dajatev, ki so postale dokončne), (iv) nedoločitev ali pozno določitev protidampinških/izravnalnih dajatev po prejemu informacij od urada OLAF in (v) uporabo nepravilnih stopenj protidampinških/izravnalnih dajatev.

Komisija je leta 2022 opravila inšpekcijski pregled **strategije kontrol za e-trgovanje in pošiljke male vrednosti** v šestih državah članicah. Sistemi kontrol so bili ocenjeni kot delno ali na splošno zadovoljivi. Glavne pomanjkljivosti so se nanašale na upravljanje tveganj in strategijo kontrol za e-trgovanje in pošiljke male vrednosti.

Komisija je leta 2023 opravila inšpekcijski pregled **strategije kontrol za postopek posebne rabe** v 17 državah članicah. Sistemi kontrol so bili ocenjeni kot delno ali na splošno zadovoljivi. Ugotovljene pomanjkljivosti so vključevale: (i) zastarela nacionalna navodila, (ii) nezadostno spremljanje dovoljenj, (iii) manjkajoče elemente v dovoljenjih, (iv) dovoljenja,

[15] Strategija kontrol za protidampinške in izravnalne dajatve je bila leta 2021 preverjena v osmih državah članicah.

izdana za daljša obdobja, (v) nepredložitev obračunov zaključka ali njihovo nepravočasno predložitev, (vi) nezadostna preverjanja deklaracij, (vii) posredne zastopnike, ki vlagajo deklaracije, in (viii) sisteme deklaracij, pri katerih se ne preverja, ali deklarirane oznake TARIC ustrezajo oznakam TARIC, vključenim v dovoljenje.

Komisija je leta 2022 opravila šest revizij dokumentacije v zvezi s **strategijo kontrol za blago, povezano s COVID-19, za katero velja oprostitev carin**. Od zadevnih držav članic je 14. junija 2022 zahtevala, da predložijo podatke. Ugotovljenih je bilo nekaj manjših primerov finančne odgovornosti, zadevne države članice pa so, kjer je bilo ustrezno, sprejele finančne posledice.

3.3 Prenizko ovrednoten uvoz tekstila in obutve

Sodišče Evropske unije je 8. marca 2022 v postopku za ugotavljanje kršitev zoper Združeno kraljestvo glede prenizko ovrednotenih tekstilnih izdelkov in obutve (C-213/19) razsodilo v korist Komisije. Zaradi te prelomne sodbe je Združeno kraljestvo na koncu v proračun EU vplačalo skoraj 3 milijarde EUR tradicionalnih lastnih sredstev in obresti. Poleg tega so v sodbi splošneje pojasnjene odgovornosti držav članic pri učinkovitem boju proti tovrstnim goljufijam, s tem pa so bili podprti ukrepi, ki jih Komisija priporoča od leta 2011.

Zaradi pravnih pojasnil Sodišča in izvršilnih ukrepov Komisije so države članice znatno izboljšale svoje strategije kontrol na tem področju. Več držav članic je pregledalo svojo organizacijsko strukturo na področju obvladovanja carinskih tveganj, oblikovalo nove ekipe in zaposlilo namensko osebje za carinske kontrole.

Kar zadeva finančno odgovornost v okviru te specifične goljufije s prenizkim vrednotenjem, so Komisija in več držav članic skupaj zaključile te primere, tako da so bili končni dolgovani zneski plačani. Za preostale države članice bo ta postopek določanja zneskov, ki jih je treba plačati, kmalu zaključen.

3.4 Sončni paneli

Komisija je v letih 2018 in 2019 izvedla inšpekcijske preglede tradicionalnih lastnih sredstev v desetih državah članicah, da bi ocenila njihove strategije kontrol v zvezi z uvozom sončnih modulov in ključnih sestavnih delov, deklariranih kot izdelek s poreklom iz Ljudske republike Kitajske, Malezije in Tajvana, za katere veljajo ukrepi trgovinske zaščite (protidampinške in izravnalne dajatve).

Ker je bila v treh od teh ciljnih inšpekcijskih pregledov odkrita pogosta pomanjkljivost (povezana z napačno razlago besedne zveze *poslano iz* iz izvedbenih uredb Komisije (EU) 2016/184 in 2016/185 z dne 11. februarja 2016), je GD za proračun razširil obseg svojih preverjanj na vse države članice, ki so isto blago uvažale v obdobju od 30. maja 2015 do 3. septembra 2018[16]. GD za proračun je z dopisom z dne 1. junija 2021 21 držav članic[17]

[16] Veljavnost ukrepov trgovinske zaščite.

[17] Vključno s sedmimi državami članicami, ki so bile prej predmet posebnih preverjanj. Tri države članice so že bile predmet ciljnega inšpekcijskega pregleda tradicionalnih lastnih sredstev na to temo, štiri države članice pa v obravnavanem obdobju niso uvozile solarnih modulov in celic.

obvestil o morebitnih izgubah tradicionalnih lastnih sredstev zaradi navedene napačne razlage za uvoz sončnih panelov in celic, deklariranih kot izdelek s poreklom iz Malezije in Tajvana.

Do 31. decembra 2024 je bilo za 12 držav članic nadaljnje ukrepanje glede te pomanjkljivosti zaključeno bodisi zato, ker tradicionalna lastna sredstva niso bila izgubljena, bodisi zato, ker so bile glavnica in obresti plačane v proračun EU, skupaj v višini 376,8 milijona EUR. Nadaljnje ukrepanje po preiskavi te pomanjkljivosti še poteka za 12 držav članic in Združeno kraljestvo.

Nazadnje je Komisija dodatno pojasnila pomen in področje uporabe besedne zveze *poslano iz*, kot jo razlaga Sodišče. Komisija je to lahko storila na podlagi: (i) svojih inšpekcijskih dejavnosti, (ii) stikov z državami članicami in (iii) več predstavitev državam članicam. To je pripomoglo k doseganju enakih konkurenčnih pogojev za države članice in povečanju ravni zaščite podjetij s sedežem v EU pred napačno prijavljenim uvozom, ki se izogiba ukrepom trgovinske zaščite Komisije.

4. NADALJNJE UKREPANJE NA PODLAGI INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV KOMISIJE

4.1 Regulativni vidiki

Kadar se med inšpekcijskimi pregledi odkrijejo napake ali vrzeli v nacionalnih predpisih ali upravnih določbah, morajo države članice sprejeti ukrepe: (i) da zadevne predpise in določbe uskladijo z zahtevami EU ter (ii) da uskladijo določanje in zbiranje tradicionalnih lastnih sredstev v vseh 27 državah članicah. Ta regulativna uskladitev je pomemben dosežek inšpekcijskih pregledov Komisije. Ugotovitve so tudi ključni kazalnik težav, s katerimi se države članice srečujejo pri uporabi carinskih predpisov in predpisov o lastnih sredstvih, ter so podlaga za redna prizadevanja Komisije za izboljšanje regulativnega okvira. Povratne informacije iz ugotovitev inšpekcijskih pregledov so bile na primer upoštevane v Uredbi Sveta (EU, Euratom) 2022/615 z dne 5. aprila 2022 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 609/2014 (glej točko 5.4 v nadaljevanju).

4.2 Rezultat nesoglasij

Razlaga predpisov in postopki v nekaterih državah članicah niso vedno v skladu z zahtevami Komisije. Če nesoglasja ni mogoče rešiti, Komisija uvede postopek za ugotavljanje kršitev[18].

Komisija je v obdobju 2022–2024 začela tri postopke za ugotavljanje kršitev in zaključila sedem takih postopkov, potem ko so zadevne države članice zagotovile skladnost. Po sodbi Sodišča Evropske unije iz leta 2022 in po tem, ko je Združeno kraljestvo leta 2023 plačalo vse dolgovane zneske, je zaključila postopek za ugotavljanje kršitev zoper Združeno kraljestvo (C-213/19). Decembra 2024 so potekali samo štirje postopki za ugotavljanje kršitev (od tega sta bila dva zaključena leta 2025).

Prva zadeva glede neupravičene obogatitve, tj. zadeva C-494/22 P zaradi pritožbe Češke, je bila leta 2024 rešena v korist Komisije. Sodišče Evropske unije je v sodbi opozorilo na

[18] V skladu s členom 258 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

avtonomno odgovornost držav članic v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi in njihovo obveznost proaktivnega ukrepanja za popolno zaščito finančnih interesov EU.

4.3 Finančni vidiki

Komisija na podlagi svojih kontrolnih dejavnosti primere iz obdobja 2022–2024 šteje za zaključene, končni zneski dodatnih pravic v skupnem znesku več kot **4 milijarde EUR**[19] (tradicionalna lastna sredstva in pripadajoče obresti) pa so bili določeni in plačani. Ti zneski so bili Komisiji izplačani predvsem v zvezi s prenizkim vrednotenjem tekstilnih izdelkov, obutve in sončnih panelov. Nanašajo se na ugotovitve iz poročil o inšpekcijskih pregledih, drugih inšpekcijskih dejavnosti in končnih poročil urada OLAF ter na nadaljnje ukrepanje na podlagi ugotovitev Računskega sodišča.

5. UKREPI ZA USPEŠNEJŠO IZTERJAVO TRADICIONALNIH LASTNIH SREDSTEV

Poleg inšpekcijskih pregledov na kraju samem v državah članicah ima Komisija za spremljanje izterjave tradicionalnih lastnih sredstev na voljo tudi več drugih sredstev.

5.1 Pregled neizterljivih pravic, ki so bile odpisane

Države članice morajo sprejeti vse ukrepe za dajanje tradicionalnih lastnih sredstev na razpolago, razen če se izkaže, da izterjava v skladu s členom 13(2) Uredbe (EU, Euratom) 609/2014 ni mogoča:

- zaradi višje sile,
- zaradi drugih razlogov, na katere nimajo vpliva, ali
- ker so bile vknjižbe na račune ali obvestilo o carinskih dolgovih odloženi zato, da se ne ogrozi kazenska preiskava, ki vpliva na finančne interese Unije.

V skladu z zakonodajo EU morajo države članice Komisiji poročati o neizterljivih zneskih tradicionalnih lastnih sredstev, ki presegajo 100 000 EUR (poročila o odpisih), glede katerih menijo, da zanje niso odgovorne. Komisija nato poda pripombe na vsako poročilo. Namen preverjanja poročil o odpisih, ki ga opravi Komisija, je oceniti skrbnost držav članic pri izvajanju njihove avtonomne pristojnosti določanja carinskih dajatev, ki pomenijo tradicionalna lastna sredstva, in njihovo izterjavo od gospodarskih subjektov.

Za zneske pod pragom poročanja Komisija med inšpekcijskimi pregledi na kraju samem redno ocenjuje vzorce takšnih primerov.

Komisija je za pomoč državam članicam pri ocenjevanju morebitne finančne odgovornosti za neizterljive zneske tradicionalnih lastnih sredstev izdala delovni dokument (priročnik), v katerem so določena merila, na podlagi katerih se ocenjujejo poročila o odpisih. Priročnik je bil vsem državam članicam prvič posredovan na zasedanju Svetovalnega odbora za lastna sredstva (ACOR) 6. decembra 2012. Zadnja revidirana različica z dne 22. novembra 2024, v

[19] Ta znesek vključuje zneske, navedene v točkah 3.3, 3.4 in 5.2 tega poročila.

kateri so upoštevane spremembe zakonodaje EU in ustrezna sodna praksa na področju tradicionalnih lastnih sredstev, je bila posredovana vsem državam članicam v njihovih uradnih jezikih na zasedanju ACOR o tradicionalnih lastnih sredstvih decembra 2024. Ta nova različica vključuje vse ustrezne razlage zadevnega prava EU v skladu z nedavno sodno prakso Sodišča Evropske unije ter spremembe, uvedene z uredbo o dajanju lastnih sredstev na razpolago, kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU, Euratom) 2022/615.

Države članice morajo za vsak zadeven primer odpisa nad določenim pragom pripraviti strukturirano poročilo in ga Komisiji predložiti z uporabo večjezikovne podatkovne zbirke WOMIS (Write-Off Management and Information System). Podatkovna zbirka WOMIS, ki se redno posodablja, omogoča učinkovito in varno upravljanje poročil držav članic.

Pristojne službe Komisije (GD za proračun, GD za obdavčenje in carinsko unijo, urad OLAF in Pravna služba) ocenijo poročilo o odpisih in državi članici pošljejo pripombe. Te pripombe zadevajo utemeljitev, na katero se lahko država članica sklicuje, če Komisiji ni dala na razpolago tradicionalnih lastnih sredstev, ki ustrezajo neizterljivim carinskim dajatvam.

V obdobju 2022–2024 je bilo Komisiji predloženih skupaj 88 novih poročil o odpisih (v obliki začetnih sporočil) v zvezi s skupnim zneskom 215,5 milijona EUR. V istem triletnem obdobju je Komisija ocenila skupaj 422 poročil o odpisih (vključno z novimi poročili). Glede 227 od teh 422 poročil (v zvezi s 309,7 milijona EUR) je Komisija menila, da so se zneski tradicionalnih lastnih sredstev izkazali za neizterljive iz razlogov, na katere zadevna država članica lahko vpliva. Glede 42 poročil (v zvezi s 50,6 milijona EUR) se je Komisija strinjala, da izgube tradicionalnih lastnih sredstev ni mogoče pripisati državi članici. Glede 148 poročil (v zvezi s 178,9 milijona EUR) je Komisija zahtevala dodatne informacije za dopolnitev svoje ocene. Komisija je menila, da je bilo preostalih pet poročil (v zvezi z 1,7 milijona EUR) nepravilno sporočenih kot odpisi.

5.2 Obravnava napak pri določitvi carinskih dolgov, katerih posledica je izguba tradicionalnih lastnih sredstev

Komisija spremlja ugotovljene upravne napake, ki so jih storile države članice v škodo finančnih interesov EU (vključno s: (i) primeri, ugotovljenimi med inšpekcijskimi pregledi na kraju samem, (ii) odločitvami držav o povračilu ali odpustu pravic zaradi upravnih napak, (iii) zavrnjenimi odpisanimi neizterljivimi zneski, manjšimi od 100 000 EUR). Komisija načeloma izdaja naloge za izterjavo, da popravi napake, odkrite v državah članicah, ki plačajo dolgovane zneske. V obdobju 2022–2024 je bilo s kontrolnimi dejavnostmi na področju tradicionalnih lastnih sredstev izterjanih 260 milijonov EUR v zvezi z nalogi za izterjavo tradicionalnih lastnih sredstev in 209 milijonov EUR zamudnih obresti, in sicer poleg zneskov, izterjanih za prenizko ovrednotene tekstilne in obutvene izdelke (točka 3.3) ter sončne panele (točka 3.4).

5.3 Podatkovna zbirka OWNRES

V skladu s členom 5(1) Uredbe (EU, Euratom) 2021/768[20] morajo države članice Komisiji poslati informacije o primerih goljufij in nepravilnostih glede upravičenih zneskov, ki presegajo 10 000 EUR. Te informacije se sporočijo prek podatkovne zbirke OWNRES, ki jo upravlja in vzdržuje Komisija.

Komisija iz te podatkovne zbirke pridobi informacije, ki jih potrebuje za spremljanje izterjave sredstev ter pripravo svojih inšpekcijskih pregledov na kraju samem in revizij dokumentacije. Uporablja jo tudi urad OLAF za različne analize in za spremljanje nadaljnjega ukrepanja na podlagi njegovih finančnih priporočil, ki izhajajo iz njegovih lastnih preiskav. Podatki, sporočeni v podatkovno zbirko OWNRES, se podrobno ocenijo v letnih poročilih Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o zaščiti finančnih interesov Evropske unije – Boj proti goljufijam ter v letnem poročilu o uspešnosti carinske unije.

Ob koncu leta 2024 je podatkovna zbirka OWNRES vsebovala 137 871[21] primerov goljufij in nepravilnosti (bodisi „odprtih“ bodisi „zaključenih“), na začetku leta 2022 pa jih je vsebovala 121 199. To pomeni povečanje v višini 13,8 % ali 16 672 novih primerov, sporočenih v triletnem obdobju 2022–2024.

Komisija je v okviru zasedanje ACOR, ki so v obdobju 2022–2024 potekala dvakrat na leto, predstavila ukrepe za izboljšanje varnosti aplikacije OWNRES in države članice pripravila na uvedbo dvofaktorske avtentikacije. Poleg tega je Komisija v letih 2022 in 2023 aplikacijo OWNRES še izboljšala z: (i) uvedbo novih polj, (ii) nastavitvijo opomnikov za posodabljanje informacij v obstoječih poročilih, (iii) izboljšanjem kakovosti in ravni podrobnosti poročanja in (iv) izpopolnitvijo rezultatov poizvedb, ki jih v podatkovni zbirki izvajajo vsi deležniki. Komisija je v letih 2023 in 2024 zagotovila dodatne smernice za izboljšanje kakovosti poročanja.

5.4 Sprememba uredbe o dajanju lastnih sredstev na razpolago

Uredba (EU, Euratom) 609/2014 (uredba o dajanju lastnih sredstev na razpolago) je temelj pravnega okvira za upravljanje lastnih sredstev in zagotavlja, da države članice pravočasno plačujejo zneske, dolgovane v proračun EU.

Za dodatno izboljšanje tega okvira je Komisija leta 2021 predlagala celovito spremembo navedene uredbe. S predlogom, ki je temeljil na povratnih informacijah iz inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev, so bili obravnavani postopkovni pomisleki držav članic, hkrati pa sta se zagotovila zaščita finančnih interesov EU ter pošten in uravnotežen okvir prihodkov.

Po obširnih izmenjavah z državami članicami je maja 2022 začela veljati Uredba (EU, Euratom) 2022/615 o spremembi uredbe o dajanju lastnih sredstev na razpolago. Spremembe so vključevale: (i) razširitev omejitve zamudnih obresti in (ii) uvedbo „obdobja odloga“, ki

[20] Uredba Sveta (EU, Euratom) št. 608/2014 je bila 31. decembra 2020 razveljavljena z Uredbo Sveta (EU, Euratom) 2021/768.

[21] Ta številka vključuje primere, o katerih je Združeno kraljestvo poročalo v skladu s členom 136(2), točki (c) in (f), sporazuma o izstopu.

omogoča, da se kopičenje zamudnih obresti ustavi za pet let, če je bil dolgovani znesek določen, pravočasno knjižen na ločeni račun in pravilno voden na ločenem računu (člen 12(1)). Poleg tega so države članice zdaj oproščene obveznosti dajanja zneskov na razpolago, če zapoznela vknjižba na ločeni račun ni vplivala na neizterljivost zneska (člen 13(2)). Poleg tega sta bila s spremembo formalizirana tudi postopek plačil s pridržkom (člen 13a) in postopek pregleda (člen 13b).

5.5 Evropsko javno tožilstvo (EJT)

Komisija in EJT sta v obdobju poročanja tesno sodelovala v nizu tehničnih izmenjav, da bi državam članicam zagotovila pojasnila o: (i) odlogu obvestila o carinskih dolgovih, da se ne bi ogrozile kazenske preiskave EJT, in (ii) finančni odgovornosti za neizterjavo. Ta pojasnila so bila državam članicam posredovana na zasedanju ACOR decembra 2024. Poleg tega je Komisija, da bi države članice obvestila o njihovih obveznostih do EJT, povabila EJT, da se udeleži zasedanj ACOR decembra 2023 (ko je EJT članom odbora predstavil svoje naloge) in julija 2024.

6. SKLEPNA UGOTOVITEV

Rezultati za obdobje 2022–2024 kažejo, da so inšpekcijski pregledi tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih izvaja Komisija, in sistematični nadaljnji ukrepi za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti še naprej nepogrešljivo in učinkovito sredstvo za: (i) zagotovitev izterjave tradicionalnih lastnih sredstev, (ii) izboljšanje regulativnega okvira za lastna sredstva in (iii) zagotovitev, da so finančni interesi EU ustrezno zaščiteni. Ta splošni pozitivni učinek je bil potrjen tudi z letnim postopkom razrešnice, pri čemer v obdobju 2022–2024 za Komisijo niso bila izdana nova priporočila glede vprašanj, povezanih s tradicionalnimi lastnimi sredstvi.

Inšpekcijski pregledi so še naprej ključno orodje za usklajevanje in izboljšanje skladnosti z ustreznimi pravili EU. Njihove finančne posledice so velike, kot kaže končni neto znesek v višini **več kot 4 milijarde EUR v obdobju 2022–2024**, ki je bil dan na razpolago proračunu EU (vključno z umaknjenimi pridržki). Inšpekcijski pregledi so pomembna spodbuda za države članice, da pravočasno dajo celotni znesek tradicionalnih lastnih sredstev na razpolago proračunu EU. Poleg tega inšpekcijski pregledi prispevajo k zagotavljanju pravilne uporabe carinskih in računovodskih pravil ter s tem pripomorejo k dodatni zaščiti finančnih interesov EU, saj so močan mehanizem za boj proti škodljivemu izkrivljanju konkurence na enotnem trgu in njegovo preprečevanje.

Sedanji trendi v mednarodni trgovini, zlasti v e-trgovanju, predstavljajo nove izzive za prihodnost. Za te izzive bodo potrebna nova ustrezna orodja ter še tesnejše sodelovanje med Komisijo in državami članicami za usklajevanje carinske kontrole na podlagi tveganja in zagotavljanje učinkovitega pobiranja carinskih dajatev.

Zato je Komisija maja 2023 predlagala ambiciozno reformo carinske unije, katere cilj je okrepiti in posodobiti trenutno vzpostavljene mehanizme.